

Datum

20 februari 2023

Kenmerk

BBPZ/MvR/RBos/23-011

Aan

Tweede Kamer der Staten-Generaal
t.a.v. de vaste Kamercommissie Financiën, cc BiZa

Onderwerp

Commissiedebat Toeslagen

Geachte Kamerleden,

Op woensdag 22 februari debatteert u in het Commissiedebat Toeslagen over de toekomst van het toeslagenstelsel en daarmee ook over de huurtoeslag. In het Regeerakkoord is de ambitie opgenomen om de toeslagen af te schaffen en om in de huurtoeslag een aantal veranderingen door te voeren, waaronder de genormeerde huren.

Van dat laatste is inmiddels bekend geworden dat het van tafel is. Een goede ontwikkeling, omdat door de genormeerde huren ongeveer 2/3 van de huurtoeslagontvangers er op achteruit zou gaan. De discussie over de genormeerde huren heeft laten zien hoe belangrijk het is dat we een gerichte en goedwerkende huurtoeslag hebben. Daarom willen we als Aedes vereniging van woningcorporaties waarschuwen voor de ambitie om de huurtoeslag af te schaffen. De Toeslagenaffaire had natuurlijk nooit mogen gebeuren, maar is geen reden om direct het héle stelsel, en dus óók de goed werkende huurtoeslag, ter discussie te stellen. Dat gaat namelijk ófwel ten koste van de gerichtheid (wat de samenleving veel geld gaat kosten), ófwel ten koste van betaalbaarheid (wat segregatie en financiële problemen voor huurders veroorzaakt), ófwel van de tijdigheid (waardoor mensen heel lang op de toeslag moeten wachten). We zien zeker ruimte voor verbetering, met name in het voorkomen van non-gebruik en terugvorderingen, maar het is de vraag of een fundamenteel ander systeem niet meer problemen veroorzaakt dan het oplost.

Huurtoeslag: in de kern een goedwerkend en gericht stelsel

De huurtoeslag is méér dan een financiële tegemoetkoming voor wonen voor mensen met een laag inkomen en werkt goed, zo bleek o.a. uit het [IBO Sociale Huur](#). Het zorgt ervoor dat mensen met een laag inkomen niet alleen in de allergeedkoopste woningen kunnen wonen, maar er gemengde en leefbare wijken kunnen ontstaan. Tegelijkertijd zitten er prikkels in om een afweging te blijven maken tussen prijs en kwaliteit.

Daarnaast wijzen woningcorporaties de woningen passend toe: de laagste inkomens krijgen woningen met lagere huren. Ook wordt naarmate de huurprijs stijgt relatief gezien een steeds kleiner deel van die huur vergoed door de huurtoeslag. In de huurtoeslag en het hele huurstelsel zit dus een balans tussen gerichtheid, betaalbaarheid, passendheid en leefbaarheid.

Er zijn ook uitdagingen. Huurders schatten nu zelf in wat hun inkomen is. Het voordeel is dat ze direct de benodigde hoeveelheid toeslag krijgen. Een nadeel is dat ze het inkomen verkeerd kunnen inschatten en te veel huurtoeslag krijgen die ze terug moeten betalen. Ongeveer 1/3 van de huurders krijgt hiermee te maken. Hoewel de bedragen in geen verhouding staan tot wat we bij de kinderopvangtoeslagaffaire gezien hebben, is een paar tientjes of paar honderd euro terugbetalen voor iemand met een laag inkomen ook al veel geld. Ook maakt niet iedereen gebruik van de toeslag. Er wordt, kortom, veel verwacht van het eigen 'doe-vermogen' van huurders. De genormeerde huren waren hiervoor overigens géén oplossing: de toeslag werd dan weliswaar niet meer afhankelijk van de huur, maar bleef wel afhankelijk van het inkomen dat nog steeds moest worden geschat. Dat neemt niet weg dat terugvorderingen en non-gebruik zo veel mogelijk moeten worden voorkomen. Maar de toeslag volledig afschaffen is geen goed idee.

Van gericht naar generiek: daar hangt een prijskaartje aan

Het afschaffen van de toeslagen en overhevelen naar bijvoorbeeld de inkomstenbelasting, gaat ófwel flink ten koste van de gerichtheid, ófwel flink ten koste van de betaalbaarheid. Ons belastingstelsel is er niet op gericht om bij het bepalen van de hoogte van de inkomstenbelasting onderscheid te maken naar huurprijzen. De belastingen verlagen met hetzelfde bedrag als wat nu uitgegeven wordt aan huurtoeslag (budgetneutraal voor de overheid), maar dan zonder onderscheid te maken naar huurprijs, zal een vergelijkbaar effect hebben als de introductie van de normhuren. Grote groepen huurders gaan er op achteruit. Huurders met lage inkomens kunnen alleen nog maar in de allergeedkoopste woningen wonen, wat tot segregatie leidt, of tot grote betaalbaarheidsproblemen als ze toch een iets duurder sociale huurwoning huren. Voorkomen dat huurders er op achteruit gaan zou betekenen dat de overheid fors meer geld aan belastingverlaging moet uitgeven dan nu naar de huurtoeslag gaat. Ook wij snappen dat dat geen effectieve manier is van besteding van belastinggeld. Maar dit alles laat zien dat de overgang van een gerichte huurtoeslag naar een generieke belastingverlaging grote financiële of sociale gevolgen heeft.

Inkomenshuren: verplaatsen van het probleem

Een andere route is om corporaties te vragen inkomenshuren te rekenen. Maar voor de terugvorderingen en het non-gebruik is dit geenszins een oplossing. Corporaties hebben hiervoor inkomensgegevens van de Belastingdienst nodig. Die gegevens zijn pas na 1 tot 2 jaar beschikbaar. Dat zou betekenen dat huurders vanaf het moment dat hun inkomen daalt veel te lang op huurtoeslag moeten wachten. Het is natuurlijk denkbaar om huurders, net als bij de huurtoeslag nu, hun inkomen te laten inschatten. Maar je houdt dan de terugvorderingen in stand waardoor dan óók nog eens woningcorporaties, niet-overheidsorganisaties, verantwoordelijk worden voor een heel systeem van inkomenspolitiek, terugvorderingen en nabetalingen. Dat is niet wenselijk.

Verbeter het huidige systeem

Het huidige systeem van toeslagen is niet perfect, maar het is zeer de vraag of een alternatief systeem *beter* is. We zien meer in behoud van het toeslagensysteem, maar met verbeteringen. De voorstellen die bijvoorbeeld in het [Jaarplan Toeslagen](#) worden gedaan vinden we over het algemeen goede stappen om de voorlichting te verbeteren en minder van het doe-vermogen van huurders te vragen.

Wij hebben ook contact met de Dienst Toeslagen over de manier waarop woningcorporaties huurders kunnen voorlichten. Daarnaast zijn er wel degelijk variabelen, zoals leeftijd en huishoudsamenstelling, waarin te versimpelen valt. Maar: gooi het kind niet met het badwater weg!

Voor vragen over bovenstaande kunt u contact opnemen met Richard Bos via r.bos@aedes.nl of op telefoonnummer 06 51 92 60 72.

Met vriendelijke groet
Aedes vereniging van woningcorporaties

Martin van Rijn
Voorzitter